

УДК 373:070

ГАЛИНА ОСТРОВСЬКА, доктор педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри теорії та методики
навчання, Івано-Франківський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти, Україна
ORCID ID 0000-0001-5909-6607
g20081967@gmail.com

ІНФОМЕДІЙНИЙ УРОК ЧИ УРОК З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІА: ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ У ШКІЛЬНУ ПРАКТИКУ

GALINA OSTROVSKA, Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Head of the Department of theory and
teaching methods, Ivano-Frankivsk Regional Institute of
Postgraduate Education of Teachers, Ukraine

MEDIA LESSON OR A LESSON WITH MEDIA ELEMENTS: ABOUT THE IMPLEMENTATION OF MEDIA EDUCATION IN SCHOOL PRACTICE

У статті розглянуто питання впровадження медіаосвіти та роботи з різними джерелами інформації у шкільній практиці. Наголошується на формуванні медіаграмотності учнів для протистояння інформаційній агресії і запобігання медіатравматизації. Доцільно в системі шкільної освіти говорити про новий формат уроку та побудови завдань. Обґрунтовано поняття "інфомедійний урок" (медіаурок) та проаналізовано його відмінність від уроку з медіа. Конкретизовано ключі-підказки для побудови кожного з виду занять. Запропоновано приклади вправ з формування медіаграмотності учнів: сучасний здобувач освіти має не тільки прочитати і проаналізувати інформацію, перевірити її в інших джерелах, обґрунтувати висновок та застосувати для вивчення навчального предмета чи аналізу життєвої ситуації, а й зрозуміти роль та небезпеки ЗМІ (неповна інформація, неправдива, викривлена, маніпулятивна тощо).

Ключові слова: медіаосвіта, медіаграмотність, навчання, інфомедійний урок (медіаурок), урок з елементами медіа, мова і література у школі.

Summary. The article discusses the issue of media education implementation and work with various sources of information in school practice. In order to form students' media literacy in order to resist informational aggression and prevent media traumatization, it is advisable to talk about a new lesson format and construction of tasks in the school education system. The concept of an infomedia lesson (media lesson) is substantiated and its difference from a lesson with media elements is analyzed. Keys-hints for the construction of each type of lesson have been specified for the teacher. An examples of exercises for the formation of students' media literacy is offered: the learner should not only read and analyze the information, check it in other sources, justify the conclusion and apply it to the study of the educational subject or the analysis of the life situation, but also understand the role and dangers of the mass media (incomplete information, false, distorted, manipulative, etc.).

Key words: media education, digital culture, teaching, media lesson, lesson with media elements, language and literature at school

Мета: обґрунтувати поняття "інфомедійний урок" (медіаурок)

та розкрити його відмінність від уроку з елементами медіа.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сьогодні у вищій школі України достатньо глибоко обґрунтовано теорію та практику впровадження медіаграмотності, починаючи з підготовки майбутніх працівників ЗМІ (журналістські стандарти, види контенту, види маніпуляцій тощо), до дисертацій, посібників, практичних спецкурсів з формування медіаграмотності студентів "Професійно орієнтована медіаосвіта" у розвитку фахової компетентності за галузями. Проведення практичних занять "орієнтує студентів на пошук і використання фахово-орієнтованих джерел упродовж життя", а результатом навчання стають не тільки "професійна освіченість, компетентність та майстерність у фаховій галузі як складників професійної культури, але й медіаобізнаність, медіакомпетентність та медіаграмотність" (Онкович, 2023, с. 70).

Із шкільною практикою складніше. Учитель типово орієнтує учнів на роботу з предметно-орієнтованими джерелами інформації на засадах міжпредметних/міжмистецьких зв'язків (урок з медіа) і не формує в них медіаіманітет – "здатність

протистояти агресивному медіасередовищу і деструктивним медіаінформаційним впливам" (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). Педагоги помилково переконані, що демонстрація на уроці фрагментів кіно, відеоматеріалів, презентацій чи групи учнів з табличками телеканалів самі по собі формуватимуть медіаграмотність. Погоджуємося з Г. Головченко, який вважає концепт "медіаосвіта засобами медіа" доволі дискусійним. Ілюстрування як візуалізація без чітко організованої роботи з критичного сприйняття змісту, способів подання інформації та прихованих небезпек так і залишаться наочною картинкою. Таким чином, губиться важливість "першочергово навчити розпізнавати корисну інформацію (пізнавальний контент, навчальні ресурси, бази даних, наукові відкриття), нейтральний (розважальний) контент і сформувати вміння уникати негативного впливу медіатехнологій, маніпуляцій, фейків" (*Методичні рекомендації МОН України щодо проведення Всеукраїнського уроку з медіаграмотності 15/02/2022*).

З метою формування медіаграмотності учнів для протистояння інформаційній агресії і запобігання медіатравматизації доцільно в системі шкільної освіти говорити про новий формат уроку та побудови завдань.

Таким чином, на часі проблема визначення особливостей уроку з формування медіаграмотності як результативного прикладного навчання, що потребує від педагога й учнів спеціальних умінь і навичок свідомого та безпечного орієнтування в інформаційному просторі.

Аналіз досліджень і публікацій.

Медіаграмотність – умова грамотної та ефективної поведінки в умовах сучасного інформаційного середовища. Про важливість медіаграмотності в сучасному житті та інформаційному просторі написано багато (видання АУП, матеріали проєкту IREX в Україні "Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність" (за ред. В. Іванова та ін.), наукові дослідження Г. Головченко,

Г. Онкович (статті, монографія "Медіадидактика"), розробки І. Чемерис, І. Сахневич, О. Янишин та ін.). Публікації спрямовані на розвиток та зміцнення у здобувачів освіти навичок критичного мислення, інформаційної гігієни, стійкості до дезінформації, маніпуляцій та пропаганди. Автори акцент роблять на важливості медіаосвіти та її завдань – підготувати нове покоління до життя в сучасному інформаційному суспільстві та сприйняття різноманітної інформації. Якщо на першому етапі впровадження медіаосвіти джерела масмедіа були додатковим матеріалом для опанування фахових знань (ілюстративний матеріал як вкраплення в заняття), згодом медіаосвіта стала розглядатися як напрям дидактики та технологія: "Медіадидактика", "Медіакомпетентність фахівця", "Новітні освітні технології сучасної медіадидактики" (Г. Онкович, А. Онкович, В. Агаркова, М. Боголюбова, О. Ляліна, Л. Редько-Шпак, Н. Флегонтова та ін.).

Як зазначено в Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція, 2016), "доцільно започаткувати міжвідомчу програму з розвитку медіаосвіти в Україні, яка забезпечила б координацію зусиль установ НАПН та інших зацікавлених організацій щодо реалізації концепції, розроблення науково-методичних засад забезпечення різних форм медіаосвіти в умовах реформування системи освіти".

Виклад основного матеріалу дослідження. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства має бути інтегрована в сучасний освітній процес. Важливість формування медіаграмотності та вміння працювати з різними джерелами інформації, критичного мислення прописана в Державному Стандарті базової середньої освіти (2020). Завдання педагога – формування медіаграмотності учня: навчити безпеки в Інтернет-середовищі, а також знаходити і

відбирати необхідну інформацію, працювати з різними її джерелами, критично їх оцінювати та ефективно використовувати у навчанні та житті. Це можна робити цілеспрямовано або опосередковано.

В українській освіті про медіаурок як форму заняття згадують Г. Строганова і І. Сухарева (2015 р.) – як "одну з форм організації навчання, що використовує мультимедійні жанри не частково (наприклад, статичні чи динамічні таблиці, блок-теми, медіатвори тощо), а цілісно, упродовж 45 хвилин, і містить у собі безліч різноманітних мультимедійних прийомів, що у своєму взаємозв'язку покликані оптимізувати навчальний процес і сприяти повному розкриттю теми", умовою якого визначають орієнтування учасників освітнього процесу в інформаційному просторі. Спроба визначення, на наш погляд, не розкриває сутності та мети заняття.

Про способи використання медіа як міжпредметного навчання дітей початкової школи читаємо в педагога Дж. Пейджа (James Paige). Блогер-педагог підкреслює "обов'язок навчати дітей ключових навичок цифрової грамотності, щоб вони могли орієнтуватися, розуміти та оцінювати інформаційні та комунікаційні технології якомога ефективніше та безпечніше" (SEO Twinkl). Він пропонує "Веселі медіа-уроки для дітей початкової школи", під час яких розвиваються компоненти цифрової грамотності – уміння дітей критично мислити про медіа, які оточують їхнє повсякденне життя (вебсайти, газети, соціальні мережі, блоги); розуміння важливості і впливу ЗМІ на їхнє повсякденне життя (Fun Media Lessons...). Отже, цифрова грамотність ототожнюється з медіаграмотністю.

Сучасний урок об'єктивно змінюється, як і інформаційне суспільство, що "володіє своїми власними ознаками (це вид реальності, у якій певним чином, у т. ч. правовим, організується життя та діяльність людської спільноти)" (Селезньова, 2022, с. 361). Уявлення про урок теж змінюється відповідно до викликів часу – самостійність

здобувачів освіти, сучасний освітній простір, безпека та розвиток, медіаграмотність. Проте "у нашому суспільстві продовжує переважати надто шкільне бачення навчання, яке, здається, маргіналізує знання, які молоді люди отримують за допомогою ЗМІ та цифрових платформ" (*Pereira, Fillol, Moura, 2019, Португалія*). Зарубіжні освітяни вийшли на рівень нової моделі навчання – "соціальні медіа як простір для навчання з різними атрибутами формальності та неформальності" (*Greenhow, Lewin*), контекстно-залежне засвоєння конкретних ІКТ та їх зв'язок з власною ситуацією, розробки та впровадження універсальних для учасників з різних країн навчальних середовищ згідно з їхніми потребами (*Stein S. J.* (Нова Зеландія), *Sim K. N.* (Австралія), *Rose M.* (Англія)).

У 2017 р. застосування відеофрагментів художніх творів у вивченні української мови та літератури детально описала Т. Бабійчук, котра розглядає медіаосвіту через поєднання "фрагментального методу" (застосування відеофрагментів екранізацій), емоційності навчання, цінностей у мистецькому творі та розвиток здобувача освіти (*Бабійчук, 2017, с. 11, 32, 34, 99*). Використання медіаресурсів у данному випадку має мету – вивчення літературного твору засобами кіномистецтва. З формування медіаграмотності учнів командою IREX в Україні (проект "Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність") підготовлено завдання та вправи з вивчення окремих предметів. Але без медіаграмотності вчителя (цей процес сьогодні ще набирає обертів) робота з цими матеріалами буде формальною, а учень так і не отримає уявлення про безпечну роботу з інформацією у медіапросторі.

Головні завдання медіаосвіти, які згенеровано в умовах інформаційних загроз 2014–2022 року, донедавна у шкільній практиці майже не розглядалися. Типово і сьогодні вчителі проводять урок з медіа як ілюстративним матеріалом (перегляд відеоролика, репродукції, сто-

рінки музейного сайту, плаката для підкріплення змістового наповнення уроку, його емоційності, постановки акцентів тощо). Медіаосвіта вчителів та учнів ще на початковому рівні. Неповна інформація про особистість чи подію, неточна цитата, вирвана з контексту репліка тягнуть за собою спотворення фактів, хибне уявлення про подію чи явище, викривлені цінності та переконання. Тому надзвичайно важливо на кожному навчальному предметі формувати базові навички медіаграмотності у здобувачів середньої освіти. На часі діалог про медіаурок як новий формат заняття – у журналістських стандартах і вищій школі про це об'єктивно не йдеться (немає уроку як форми навчання),

Медіаурок (від *Media Lesson, Social Media Activities Lesson*), інфомедійний урок, урок медіаграмотності, урок активності в соціальних мережах – це урок формування медіаграмотності: навичок орієнтування в засобах масової інформації та безпечної поведінки в інформаційному просторі; це система, яка поєднує воедино реалізацію завдань шкільної програми з навчального предмета, формування цифрової, культурної та інфомедійної компетентностей учнів.

Матеріали ЗМІ розширюють зміст і впливають на організацію навчання, спрямовують заняття у прикладну площину (розпізнавання фактів, суджень і фейків, впливу реклами, технік маніпуляцій і пропаганди; дотримання норм публічного спілкування, соціалізація тощо). Стрімко зростаюча активність юних споживачів інформації у соцмережах передбачає формування навичок не тільки декодування медіаконтенту, а і створення власних інформаційних повідомлень.

Формування медіаграмотності учнів "може відбуватись наскрізно (медіаурок) або як окремі компоненти-вкраплення – вправи з розвитку навичок критичного сприйняття медіаконтенту, розпізнавання їхнього підтексту, проблематики, цінностей, мети створення; з фор-

мування образного мислення на медійному матеріалі; з розвитку культури читання, спілкування та створення різножанрових повідомлень (*Островська, 2022, с. 99*).

Учням цікаво розпізнавати приклади порушень законів динаміки, тяжіння, інерції у фільмах, мультфільмах, спростовувати фейки. У системі точних наук об'єктивно маємо справу з фактом, який можна легко перевірити – зважити, виміряти, прорахувати, звірити з законами фізики, хімії, виживання у природі або знайти опис відкриття у наукових виданнях, на сайті кафедри, університету, nauka.ua.

На уроках літератури учні засвоюють особливість мистецтва слова – світ художнього інобуття вибудовується за законами творчості. Навіть реалістична оповідь, історичний роман чи повість – це авторська версія подій, яка не має мети дотримуватися об'єктивних деталей порівняно з документалістикою чи хронікою. Тому мають значення критичне мислення, робота з різними джерелами інформації, їх порівняльний аналіз, міжпредметні та міжмистецькі паралелі: факти подій в історичних документах і як їх описує автор в художньому творі – побіжно як фон (нівелює, згадка, згущує фарби) чи детально (історична правдивість – досліджував документи, сам свідок подій); висвітлення подій у засобах масової інформації (газети, журнали, публічні виступи, Інтернет, мемуаристика тощо); екранізація, реконструкція подій, портрет, скульптура тощо.

Особливість літератури як мистецтва слова – це емоційність. Саме цей фактор типово заважає критичному сприйняттю інформації. Виникає суперечність – читати критично (з недовірою) чи емоційно (вживатися в образ, співпереживати та йти за автором). Вивчати літературу як мистецтво слова чи як джерело масової інформації? Учитель свідомо планує свою роботу відповідно до завдань та сутності навчального предмета. На наш погляд, на уроці літератури корисно розкривати засоби емоційності тек-

сту не тільки з позиції понять теорії літератури (епітети, порівняння, алегорія, метафора тощо), а й їх ролі у ЗМІ.

Емоційність медіаповідомлень – один з факторів впливу маніпулятивних технологій на свідомість споживача інформації (емоції заважають критично оцінити ситуацію і прийняти правильне рішення).

У Державному Стандарті базової середньої освіти зазначено наскрізні вміння, зокрема, читання з розумінням та керування емоціями (передбачається здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших, сприймати емоції без осуду, адекватність реакції на конфліктні ситуації, розуміння ролі емоцій, відновлення внутрішньої

рівноваги, конструктивна комунікація тощо). Усі ці компоненти також передбачає медіаграмотність. Її сучасний педагог має свідомо і цілеспрямовано формувати у здобувачів освіти, чітко розуміти, який формат уроку він обирає – медіаурок (робота з матеріалами ЗМІ) чи урок з медіа (медійні засоби візуалізації).

Урок медіаграмотності (медіаурок) слід відрізнити від уроку з медіа (уперше на цьому наголошено автором статті у виступі на вебінарі "Медіавектор сучасної шкільної освіти: інтеграція медіаграмотності у вивчення навчальних предметів", Івано-Франківськ, 25.03.2021).

Залежно від мети, завдань уроку, рівня підготовки педагога та наявних ресурсів учитель обирає

формат заняття (таблиця 1).

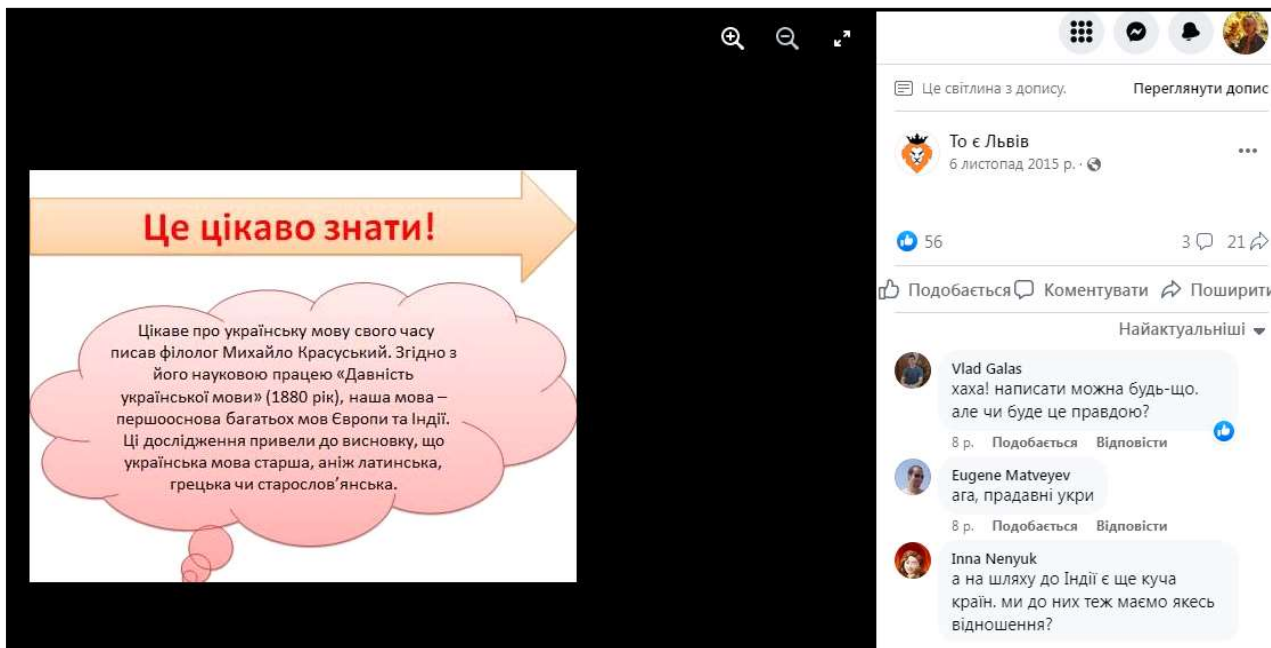
Розробка вчителем цікавих вправ і медіазанять з використанням стратегій активного навчання допоможе учням навчитися розпізнавати різні види медіаконтенту, неповну або неправдиву інформацію, маніпулятивні техніки; розвинути навички активного читання та критичного мислення; стане мотивацією до навчання ("докопатися до суті"). Завдання можуть бути різними: аналіз статті в журналі, безпека в Інтернеті, дослідження: соціальні мережі для підлітків, реклама ліків чи товарів, поради (наприклад, схуднення), публічне повідомлення і мова медіаконтенту, відповідальність за поширення інформації, факт і судження, першоджерело

Таблиця 1

Відмінність медіауроку від уроку з медіа

Медіаурок	Урок з медіа
Мета: <i>медіаосвіта та медіаграмотність – критичний аналіз ЗМІ (засобів масової інформації) та безпека</i>	Мета: <i>візуалізація навчального матеріалу</i>
Цілеспрямовано, наскрізно, системно Засоби та ресурси МАСмедіа: інтернет, новини, телебачення, друковані та е-видання)	Локально Засоби медіа (звук, зображення, відео): кінофільм, репродукція, презентація...
Завдання: розуміння ролі ЗМІ як спеціальних суб'єктів медіапростору та їх впливу на свідомість людини, пошук достовірної інформації, розпізнавання небезпек тощо	Завдання: ілюстрація та додатковий матеріал для мотивації, збагачення читацького/навчального досвіду, розвитку емоційно-ціннісного ставлення та культури, закріплення знань та заглиблення у зміст навчання
Критичне мислення	Емоційність сприйняття
Вправи • пошук достовірної інформації; • декодування медіаконтенту: критичне сприйняття інформації та розпізнавання фактів і суджень, фейків (неправдива або викривлена інформація), маніпуляцій, пропаганди; • розпізнавання небезпек (інформаційних, економічних, психологічних, сексуальних, для фізичного здоров'я тощо); • створення медіаповідомлень інформувального, навчального, рекламного змісту	Вправи • перегляд матеріалів; • визначення та засвоєння (понять, суттєвих ознак, мови, жанру, образу, історичної постаті, події, природного явища тощо); • порівняльний аналіз оригіналу і інтерпретації (перекладу), спільних і відмінних ознак; • міжпредметні та міжмистецькі паралелі; • генерування схеми, моделі, таблиці; • підготовка анотації, опису, інтерв'ю/репортажу, публічного виступу; • узагальнення /конкретизація тощо
Форма навчання: активна та інтерактивна	Форма навчання: пасивна, активна та інтерактивна
Результативність: медіаграмотність та медіабезпека учня та засвоєння матеріалу з навчального предмета...	Результативність: засвоєння матеріалу з навчального предмета...

Фото 1

інформації і її інтерпретація тощо.

Наведемо приклад завдання з української мови. Розгляньте скріншот допису у Фейсбуці "Це цікаво знати!" (група "То є Львів", допис 6.11.2015 р.), який і сьогодні активно перепощують (фото 1). Прочитайте наявні коментарі.

Написати можна все. З'ясовуємо питання "Чи правдива інформація?" (висвітлений факт, назва праці, прізвище тощо). Якою є мова коментарів? (зневажлива, національної нерівності, некоректності публічного допису щодо "кучи" країн, дотичності до неї і нівелююче узагальнення "ми" тощо). Які правила медіакультури порушено? Соцме-

режі – надійне джерело інформації?

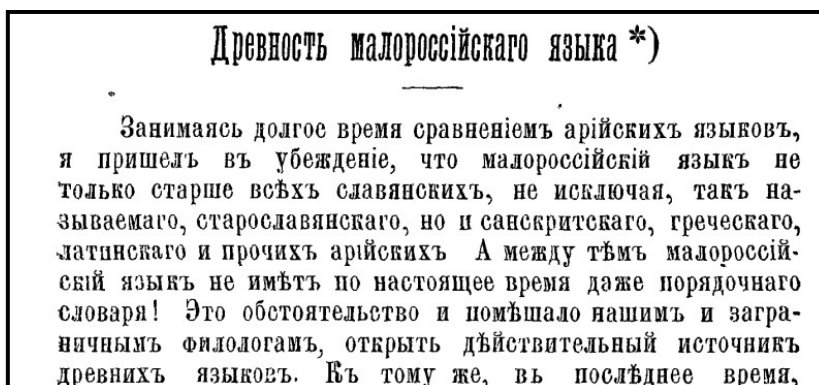
Є згадка "свого часу" і "філолог М. Красуський". Інтернет дає підказку, що Михайло Красуський – польський мовознавець, який викладав в Одеському університеті. Його наукове дослідження малим тиражем вийшло у 1880 році і мало зовсім іншу назву (фото обкладинки книги з описом знаходимо на сайті SPADOK.ORG.UA за 04.06.2018, публікація "Михайло Красуський - Давність української мови (1879)", під нею можна завантажити оригінал праці мовознавця). Соцмережі і сайти сучасних соціальних установ (зокрема університетів) "довірили" поширюють пуб-

лікацію з іншою назвою праці науковця, приписують М. Крелуцькому цитату про прадавність української мови з праці М. Красуського – перше речення (фото 2). Для перевірки достатньо зауглити два зазначені прізвища, і мати доступ до всіх копій публікації. Цей приклад масових копіювань неперевіреної інформації наочно демонструє, наскільки ще багато маємо зробити для медіаграмотності і освітян, і учнів.

Дослідницька робота учнів над працею М. Красуського про українську мову як "сильну і мужню" "прадавню і корінну" (1879 р. науковець її називає "малоросійською" (Красуський, 1879, с. 13–14, 26), про її долю може вибудовуватися на різних джерелах з історії, мовознавства, з путівником з утисків української мови (О. Сірук) <https://chytomo.com/putivnyk-z-istorii-utyskiv-ukrainskoi-movy/> тощо.

Під керівництвом учителя учні мають засвоїти правила медіаграмотності – читай і перевіряй, шукай першоджерело, будь уважним, довіряй надійним джерелам інформації (наукові статті, академічні видання, законодавчі акти, офіційні установи, визнаний у галузі фахівець-експерт тощо), не піддавайся

Фото 2

емоціям, не спіши лайкати і поширювати.

Завдання та приклади з масмедіа на уроці не тільки збагатять цілісну систему знань програмового матеріалу, їх прикладного значення, а й формуватимуть життєву компетентність особистості здобувача освіти.

Важливий етап медіауроку – рефлексія. Що я тепер думаю про дописи в Інтернеті? Чи буду перевіряти інформацію? Від яких небезпек захищає перевірка інформації? Як змінилося моє сприйняття інформаційного простору (пости, сайти установ, блоги, спільноти, новини)?

Для підготовки інфомедійного уроку чи завдання з формування медіаграмотності учнів педагог може скористатися чотирма порадами-питаннями (Тулодзєцький, Герціг, Графе, 2020): "1) Про яку тему та які цілі йтиметься у запланованому уроці? 2) Які передумови навчання слід очікувати та які навчальні активності є бажаними? 3) Які навчальні активності можна стимулювати та/або підтримати засобами медіа? 4) Які характеристики повинен мати відповідний медіа-продукт, стосовно форм представлення, організації та послідовності, які види медіа чи їх оформлення відповідно треба взяти до уваги?" (Тулодзєцький, Герціг, Графе, 2020, с. 129).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сучасний педагог має йти в ногу з часом, розуміти роль ЗМІ у щоденному житті людини ХХІ століття, а тому не тільки включати завдання з масмедіа у процес навчання, а й передбачати їх вплив на результативність уроку (засвоєння учнями теми з навчального предмета та знань про інформаційний простір), встановлення зв'язків між основними поняттями заняття та прикладом з масмедіа, можливості розвитку наскрізних умінь. Досвід аналізу прикладів із ЗМІ трансформується в учнів у стійку і свідому систему знань, переконань та вмінь безпечно орієнтуватися в медіапросторі, споживати інформацію з надійних

джерел та уникати небезпек. У статті науково обґрунтовано поняття "медіаурок" та визначено його основні компоненти. Перспективи подальших досліджень – це розробка моделей медіауроку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Бабійчук, Т. В. (2017). Сучасна медіаосвіта: відеофрагменти художніх творів на заняттях української мови та літератури в педагогічному коледжі. Житомир. 372 с.

В Україні оновлено Концепцію впровадження медіаосвіти. (2016). MediaSapiens. URL <https://ms.detector.media/mediaprosvita/media>

Головченко, Г. (2020). Медіаосвітня діяльність в Україні: аналіз нормативно-правового забезпечення. Освітологічний дискурс. 3. URL <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/733>

Greenhow, C., Lewin, C. Social media and education: reconceptualizing the boundaries of formal and informal learning URL <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17439884.2015.1064954>

Державний Стандарт базової середньої освіти. (2020). URL https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/

Михайло Красуський – Давність української мови. (1879). URL <https://spadok.org.ua/mova-i-pysemnist/mykhaylo-krasuskyu-davnist-ukrayinskoyi-movy-1879>

Media lessons URL <https://www.teacherspayteachers.com/browse?search=media%20lessons>

Методичні рекомендації МОН України щодо проведення Всеукраїнського уроку з медіаграмотності 15/02/2022. URL <https://medialiteracy.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-mon-shhodo-provedennya-uroku-z-mediagramotnosti-u-shkoli>

Онкович, Г. В. (2023). Новітні терміни медіадидактики в структурі розділів спецкурсу "Професійно орієнтовна медіаосвіта". *Обрії друкарства*, 1 (13), 65–75. URL <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/287515/281415>

Островська, Г. (2022). Інтегру-

вання інфомедійної грамотності у шкільне вивчення зарубіжної літератури. Методика інтеграції в проєкті "Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність". Київ: АУП, IREX, Центр вільної преси. 160 с. С. 98–106. URL <https://znayshov.com/FR/11923/555.pdf>

Pereira, S., Fillol, J., Moura, P. (2019). Young people learning from digital media outside of school: The informal meets the formal. *Comunicar*, 58, 1 trimestre, enero. URL <https://www.revistacomunicar.com/index.php?contenido=detalles&numero=58&articulo=58-2019-04>

Pereira, S., Fillol, J., Moura, P. (2019). Young people learning from digital media outside of school: The informal meets the formal. *Comunicar*, 58, 1 trimestre, enero.

Селезньова, О. М. (2022). Термін "медіапростір": теоретичний підхід. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 70, 359–363.

Stein, S. J., Sim, K. N., Rose, M. (2023). Person, context and judgement: Exploring the potential of a theoretical model describing the role of information and communication technology in the doctoral research process. *Australasian Journal of Educational Technology*, 39 (4), 16–32. URL <https://doi.org/10.14742/ajet.8838>

Строганова, Г. М., Сухарева, І. А. Медіаурок української мови як елемент медіаосвіти в Україні. URL https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=2064

Тулодзєцький, Г., Герціг, Б., Графе, С. (2020). Медіаосвіта в школі та на уроці. Київ: АУП, Центр вільної преси. 405 с.

Fun Media Lessons For Primary School Children. URL <https://www.twinkl.com/blog/fun-media-lessons-for-primary-school-children>

REFERENCES

Babiichuk, T. V. (2017). Suchasna mediaosvita: videofrahmenty khudozhnikh tvoriv na zaniattiakh ukrainkoï movy ta literatury v pedahohichnomu koledzhi: naukovometod. posibn. 372 s.

Kontsepsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini. (2016). Postanova Prezydii Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy 21 kvitnia 2016 r. URL <https://ms.detector.media/mediaprovsvita/media> [in Ukrainian].

Holovchenko, H. (2020). Mediaosvitnia diialnist v Ukraini: analiz normatyvno-pravovoho zabezpechennia. Osvitlohichnyi dyskurs, 3. URL <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/733>

Greenhow, C., Lewin, C. Social media and education: reconceptualizing the boundaries of formal and informal learning. URL <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17439884.2015.1064954>

Derzhavnyi Standart bazovoi serednoi osvity. (2020). URL https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP200898.html

Mykhailo Krasuskyi – Davnist ukrainskoi movy. (1879). URL <https://spadok.org.ua/mova-i-pysemnist/mykhaylo-krasuskyi-davnist-ukrayinskoyi-movy-1879>

Media lessons. URL <https://www.teacherspayteachers.com/browse?search=media%20lessons>

Metodychni rekomendatsii MON Ukrainy shchodo provedennia Vseukrainskoho uroku z mediahramotnosti 15/02/2022 URL <https://medialiteracy.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-mon-shhodo-provedennya-uroku-z-mediagramotnosti-u-shkoli>

Onkovych, H. V. (2023). Novitni terminy mediadydaktyky v strukturi rozdiliv spetskursu "Profesiino oriietovna mediaosvita". *Obrii drukarstva*, 1 (13), 65–75. URL <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/287515/281415>

Ostrovska, H. (2022). Intehruvannia infomediinoi hramotnosti u shkilne vyvchennia zarubizhnoi literatury. *Metodyka intehratsii v proiekti "Vyvchai ta rozrizniai: infomediina hramotnist"*. Kyiv: AUP, IREX, Tsentr vilnoi presy. 160 s. P. 98–106. URL <https://znayshov.com/FR/11923/555.pdf>

Pereira, S., Fillol, J., Moura, P. (2019). Young people learning from digital media outside of school: The informal meets the formal. *Comunicar*, 58, 1 trimestre, enero. URL <https://www.revistacomunicar.com/index.php?contenido=detalles&numero=58&articulo=58-2019-04>

Pereira, S., Fillol, J., Moura, P.

(2019). Young people learning from digital media outside of school: The informal meets the formal. *Comunicar*, 58, 1° trimestre, enero.

Celezniova, O. The term "media-space": theoretical approach. URL <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/05/59.pdf>

Stein, S. J., Sim, K. N., Rose, M. (2023). Person, context and judgement: Exploring the potential of a theoretical model describing the role of information and communication technology in the doctoral research process. *Australasian Journal of Educational Technology*, 39 (4), 16–32. URL <https://doi.org/10.14742/ajet.8838>

Strohanova, H. M., Sukharieva, I. A. Media-urok ukrainskoi movy yak element mediaosvity v Ukraini. URL https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=2064

Тулодзєцький, Г., Герціг, Б., Графе, С. (2020). Медіаосвіта в школі та на уроці. Київ: АУП, Центр вільної преси. 405 с.

Fun Media Lessons For Primary School Children. URL <https://www.twinkl.com/blog/fun-media-lessons-for-primary-school-children>

Стаття надійшла 20.10.2023 р.

